

غار ت میراث تمدن باستانی در جیرفت

علی محمد طرفداری

*** بیش از یکسال است که آثار باستانی منطقه هلیل رود جیرفت به یغما می‌رود.
* تمدن یافته شده در جیرفت منسوب به عهد دقیانوس می‌باشد.**

تجارتی این آثار یکی از مهمترین دلایلی است که باعث شده گهگاه در بعضی از نقاط، آثار باستانی در معرض غارت و نابودی عمدی و بی‌رحمانه افراد سودجو قرار گیرند. نمونه بر جسته و اخیر این مورد، واقعه دلخرش تخریب و غارت آثار باستانی و موزه‌های عراق در حمله ایالات متحده به این کشور بود.

اما گاهی نیز تخریب و تاراج آثار کهن، مبتنی بر بی‌توجهی نسبت به شناخت ارزش واقعی این آثار است، چنانچه بیش از یک سال است که آثار تاریخی یک تمدن درخشان و نو یافته در منطقه هلیل رود جیرفت مورد غارت و نابودی حفاران غیر مجاز و

بسیاری از نکات و مسائل تاریخی تمدن‌های گذشته را باخود حمل می‌کنند. لذا با مطالعه‌ی این آثار می‌توان نحوه‌ی ظهور و رشد و علل سقوط تمدن‌ها را شناخت. به همین دلیل این نکته ضرورت حفظ و نگهداری و بررسی کارشناسانه‌ی آن‌ها و به ویژه رساندن آن‌ها به نسل‌های بعدی را صدچندان می‌کند زیرا در درون این آثار، پاسخ بسیاری از مجهولات تاریخی نهفته است که محققین امروزی قادر به دریافت تمامی آن‌ها نیستند لذا در چنین شرایطی بیرون کشاندن اطلاعات بیش‌تر و دقیق‌تر بر عهدہ امکانات و نسل‌های آتی است.

از سوی دیگر در عین حال جنبه اسنادی و

آثار باستانی هر ملت و قومی، در هر نقطه‌ای از جهان و از هر عصر و زمانی، جزو میراث تمدن بشری است و به تمامی بشریت تعلق دارد. به همین نسبت مسئولیت حفظ و نگهداری این آثار به عهده تمامی مردمان، دولت‌ها و سازمانهای مسئول داخلی و خارجی است، چرا که اساساً تمدن، یک مقوله بشری می‌باشد که تمامی افراد بشر - با درجات گوناگون - در ساختن و رشد و گسترش آن در طول تاریخ سهیم بوده‌اند.

اشیاء باستانی بر جای مانده از تمدن‌های گوناگون، علاوه بر ارزش‌های فرهنگی، هنری و تکنیکی که دارند، در عین حال اسنادی هستند که

رتال جامع علوم انسانی

قاچاقچیان آثار باستانی قرار گرفته است ولی جالب توجه است که با کمال تأسف این روند تخریب با توقف‌هایی کوتاه مدت همچنان تا به امروز ادامه داشته و بر خورد قاطعی نیز با خاطیان صورت نگرفته است. بطوریکه طبق نوشته خبرنگار خبرگزاری میراث بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر به طور شبانه روزی در حال حفاری در این منطقه هستند. به این ترتیب برآورد شده که در این مدت بیش تر از ۲ تا ۳ هزار گودال در تپه‌های باستانی جیرفت کنده و هر روز چیزی حدود ۲۰ تا ۳۰ گودال جدید حفر می‌شود. این حجم فعالیت در یک منطقه باستانی به صورت غیر قانونی جای سؤال دارد.

تأسف آورتر از این حادثه، سکوت و بی تفاوتی مخرب تری است که مسئولان مربوطه در مقابل این

فاجعه در طول این مدت از خود نشان داده‌اند

یک سال پیش که تنها تعدادی از روزنامه‌ها به اعتراض در مقابل این بی‌تفاوتی مسئولان و سازمان میراث فرهنگی در مورد غارت آثار تمدن کهن جیرفت پرداختند. به یاد دارم که سازمان میراث فرهنگی در پاسخ به اعتراضات روزنامه‌ها، عدم ثبت منطقه جیرفت در فهرست آثار باستانی ایران را عذر آورد، آن هم در حالی که یکی از باستان شناسان سرشناس ایران، شخصاً به نگارنده‌ی این سطور اطلاع داد که وی حدود ۴۰ سال پیش تپه‌های تاریخی منطقه‌ی جیرفت را فهرست کرده و به ثبت رسانده است. ولی حتی عدم ثبت منطقه در فهرست آثار باستانی نیز نمی‌تواند توجیه‌کننده این سکوت باشد.

بی توجهی مردم و مسئولان نسبت به حفاظت صحیح و موثر از آثار باستانی ایران، اثرات تخریبی وسیع و جبران ناپذیری بر میراث فرهنگی و ملی ما به عنوان بخشی عمده از میراث تمدن بشری وارد می‌کند که بی تردید از لطمه‌های گلوله‌های توپ طالبان بر مجسمه‌های بودا در افغانستان نیز بیش تر است، زیرا آن گلوله‌های شلیک شده از سر جهالت و تعصب تنها توانستند در مدتی کوتاه حفاره‌هایی بر روی آن مجسمه‌های سنگی غول آسا بوجود آورند. در حالی که بی توجهی مردم و مسئولان در ایران موجب

می‌شود بخش عمده و ارزشمندی از میراث کهن ایرانیان در یک روند تدریجی و طولانی مدت برای همیشه نابود شود و داغ ننگی ابدی بر پیشانی ما و وظیفه‌داران حفاظت از آن‌ها نقش بر بندد. زیرا به هیچ وجه امکان جایگزین کردن این آثار وجود ندارد.

به راستی دلیل اصلی سازمان میراث فرهنگی و دیگر مسئولان در بی‌توجهی به فاجعه‌ی جیرفت چیست؟ آیا نمی‌دانند که تمدن تازه یافت شده و کهن جیرفت (منسوب به عهد دقیانوس) بخشی از میراث ارزشمند تمدن چند هزار ساله‌ی ایرانی است و درست به اندازه‌ی سایر بناها و تل‌های تاریخی ایران مهم و گرانبه‌است و نیازمند مراقبت و حفاظت؟ چرا در یک مقطع زمانی گروهی جمع می‌شوند و با امضای طوماری مفصل خطاب به ریاست جمهوری، نسبت به نحوه‌ی حفاظت از تخت جمشید اعتراض می‌کنند و رئیس جمهوری نیز در پاسخ، مبلغی قابل توجه را جهت رسیدگی بیش تر به تخت جمشید اختصاص می‌دهد اما در مقابل، هیچ کس در دادخواهی نسبت به تاراج آثار تمدنی جیرفت چیزی نمی‌گوید، طوماری نمی‌فرستند و مسئولان هم از پرداختن به آن طفره می‌روند؟ آیا این مدعیان حفاظت از فرهنگ و تمدن کهن چند هزار ساله‌ی ایرانی نمی‌دانند که سازندگان بنای شکوهمند تخت جمشید همان اخلاف سازندگان تمدن‌های قدیم‌تر عیلام، سیلک، شهر سوخته، دره هلیل رود جیرفت، مارلیک و غیره هستند؟ اگر می‌دانند پس چرا حتی از اختصاص تنها ۶۰ میلیون تومان جهت حصارکشی منطقه که نخستین و ضروری‌ترین اقدام برای حفاظت از منطقه است، سرباز می‌زنند؟ به راستی چنین بی‌اعتنایی‌هایی را بر کدامین نگرش نادرست و چه بسا عمدی می‌باید حمل کنیم؟

آرامکس

ARAMEX

E-mail: aramex_tehran@hotmail.com

www.Aramex.com

International Courier & Cargo

حمل و نقل هوایی بین‌المللی

تلفن ۰۱-۳۹۴۰۶۴ : فاکس ۰۱-۴۳۹۶۴۴